

КАРПЕНКО

Лариса Федорівна
klfkiev@ukr.net

здобувач кафедри біржової діяльності, Національного університету біоресурсів і природокористування України

УДК 33.012.61-022.51: 339.172

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО УЧАСТІ В БІРЖОВІЙ ТОРГІВЛІ

ORGANISATIONAL PRINCIPLES TO ATTRACT SMALL BUSINESSES TO PARTICIPATE IN STOCK TRADING

У статті проаналізовано сучасний стан розвитку малого підприємництва в Україні та розглянуто результати дослідження вітчизняних вчених в аспекті ролі малих форм господарювання для економіки країни. Визначено проблематику залучення малих товаровиробників до реалізації товарів та послуг на оптовому біржовому ринку, сформовано основні фактори зацікавленості малих суб'єктів підприємництва щодо участі в біржовій торгівлі.

В статье проанализировано современное состояние развития малого предпринимательства в Украине и рассмотрены результаты исследования отечественных ученых в аспекте роли малых форм хозяйствования для экономики страны. Определено проблематику привлечения малых товаропроизводителей к реализации товаров и услуг на оптовом биржевом рынке, сформированы основные факторы заинтересованности малых субъектов предпринимательства для участия в биржевой торговле.

In the article the current state development of small business in Ukraine and considered the results of the research of local scientists in aspect of the role of small forms of farming for the economy of government is analyzed. The problems of attracting small producers for the realisation of goods and services on the wholesale exchange market is defined, the main factors interest of small business entities in relation to participate in stock trading is formed.

Ключові слова: біржова діяльність, біржова торгівля, біржові контракти, мале підприємництво, суб'єкти малого підприємництва, економічні відносини

Ключевые слова: биржевая деятельность, биржевая торговля, биржевые контракты, малое предпринимательство, субъекты малого предпринимательства, экономические отношения

Keywords: exchange activities, exchange trade, exchange contracts, small business, small businesses, economic relations

ВСТУП

Система економічних відносин в Україні характеризується специфічними рисами і сьогодні потребує суттєвих змін та перетворень. Необхідність посилення участі малих підприємств в процесах біржової торгівлі як одної з форм організованого ринку має стати одним з пріоритетних напрямів сталого розвитку економіки країни. Дослідженням аспектів розвитку малого підприємництва в Україні присвячено праці А. Гальчинського, Ю. Бажала, Г. Білоуса, А. Даниленка, І. Комарницького, В. Кузнєцова,

І. Лемешевського, В. Онищенко, М. Сизоненко, Д. Стеценка, О. Тимченка. Дослідженням біржової торгівлі в Україні присвячено праці О.А. Беяневича, А.І. Берлача, Ю.П. Воскобійника, Л.Т. Рябовола, М.О. Солодкого, Д.М. Стеценка.

МЕТА РОБОТИ – проаналізувати роль малих підприємств в Україні та визначити основні напрями залучення їх до участі в біржовій торгівлі.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою дослідження стали наукові праці, матеріали Internet ресурсів, нормативно-правові акти та інформація Державної служби статистики України.

РЕЗУЛЬТАТИ

Функціонування малого та середнього бізнесу є пріоритетним напрямом розвитку економіки багатьох провідних країн світу. Згідно з Господарським кодексом України, не залежно від форми власності, малими визначаються підприємства в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний рік не перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції за цей період не перевищує 70 млн. грн [1].

Частка малих підприємств в розрізі загальної кількості суб'єктів господарювання займає досить великий відсоток. На кінець 2014 року в Україні кількість малих підприємств становила 324598

одиниць. В динаміці за роками показники кількості малих підприємств наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Структурна суб'єктів господарювання у 2010-2014 рр. (одиниць)*[2]

Кількість суб'єктів господарювання, одиниць	2010	2011	2012	2013	2014
Великі підприємства	586	659	698	659	497
Середні підприємства	20983	20753	20189	18859	15906
Малі підприємства	357241	354283	344048	373809	324598
Суб'єкти малого підприємництва	1804763	1325619	1234831	1328392	15904448

* - Без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Згідно даних Державної служби статистики України з 2010 по 2014 рік частка малих підприємств змінювалась спочатку в сторону збільшення, а у 2014 році – зменшилась на 49211 одиниці. Така тенденція може свідчити про відсутність дійового механізму реалізації державної політики та фінансова-кредитна і майнова підтримка малого бізнесу.

Обсяги виробленої продукції малими підприємствами у 2014 році порівняно з великими та середніми підприємствами склали 17,1 %. Обсяг реалізованої продукції малими підприємствами за даними Державної служби статистики України у 2014 році становив 705000,5 млн. грн (Рис. 1).

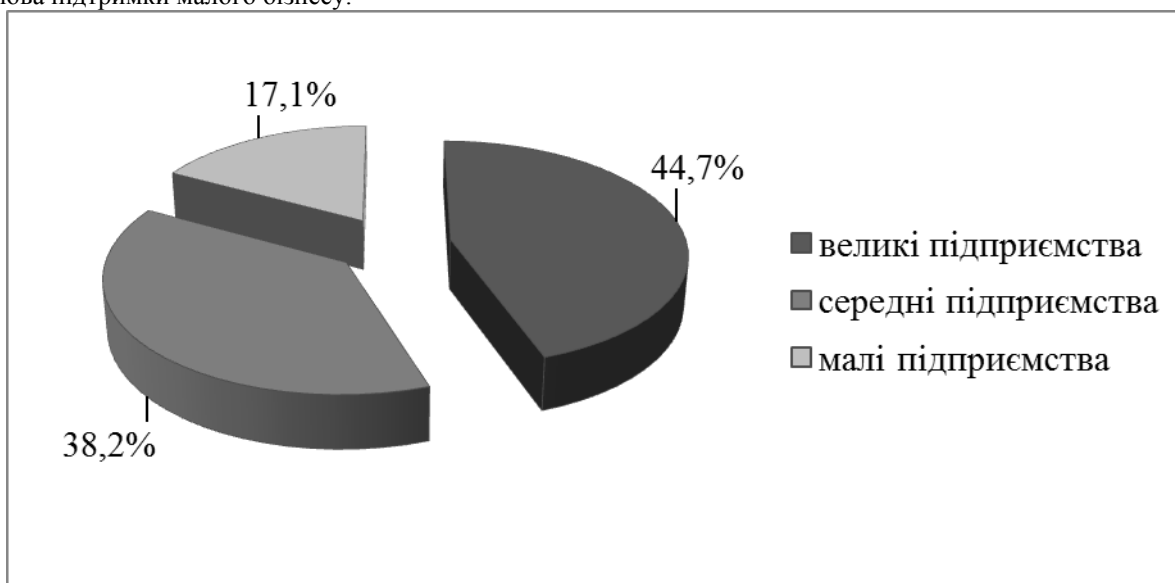

Рисунок 1. Обсяг виробленої продукції підприємствами відносно загального обсягу виробництва в 2014 році* [3]

* - Без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

За словами Н. Бега малий і середній бізнес вважається найбільш динамічним елементом у структурі господарської діяльності [4]. Зцим не можна не погодитись, але в нашій країні існує ряд негативних факторів, що уповільнюють розвиток малих підприємств.

Стрімкий розвиток малого бізнесу позитивно вплине на активізацію ринкової економіки, надасть їй гнучкість, стимулює ресурси населення, мобілізує антимонопольний потенціал.

Оскільки біржова торгівля являється легалізованою формою оптової торгівлі, існує необхідність залучення малого і середнього бізнесу до торговельних процесів на біржах шляхом надання можливості суб'єктам підприємництва продавати або купувати продукцію чи послуги на біржових майданчиках.

Специфіка діяльності товарних бірж полягає у здійсненні операцій купівлі продажу великої

кількості товарів або послуг, саме тому для малих підприємств, де виробляється відносно не велика кількість продукції існує проблема її реалізації через біржову торговельну мережу.

Більшість малих суб'єктів підприємництва не отримують гарантій на ринку збуту продукції, а ризики що виникають на всіх етапах діяльності часто призводять до негативних результатів.

Для розв'язання проблем залучення малих підприємств до участі в біржовій торгівлі необхідно чітко сформулювати методичні засади сприяння інтеграційним процесам виходу на біржовий ринок та забезпечення рівних умов усіх учасників біржової торгівлі.

Заходами щодо наближення участі малих підприємств та суб'єктів підприємництва в біржовій торгівлі повинні стати:

- 1) удосконалення нормативно-правової бази;

- 2) впровадження регіональних програм підтримки і розвитку малих підприємств;
- 3) створення умов для отримання державних дотацій;
- 4) посилення участі міських та районних державних установ в діяльності малих підприємств;
- 5) створення програм підготовки кадрів за державний рахунок;
- 6) створення системи гарантій для учасників біржових торгів;
- 7) створення web-порталів та Internet сервісів для об'єднання малих суб'єктів підприємництва;
- 8) надання можливості укладання біржових угод на умовах спот, форвард та ф'ючерс;
- 9) використання територіально наближених елеваторів.

Першим етапом має стати реформування законодавчої бази щодо розширення можливостей і прав діяльності малих суб'єктів підприємництва, а також реформування нормативно-правового забезпечення функціонування біржової торгівлі в Україні.

Наступними кроками буде створення добровільних об'єднань малих суб'єктів підприємництва для задоволення спільних потреб реалізації продукції на біржах. Оскільки малі підприємства що виробляють певний вид товарів чи послуг можуть бути розташовані в різних регіонах, створення так званих спілок або груп малих товаровиробників можливе через мережу Internet за рахунок створення веб-порталу, що буде наповнений необхідною інформацією з можливістю пошуку та організацією об'єднань малих суб'єктів господарювання.

Важливим є формування єдиної системи стандартизації та сертифікації продукції, що стає предметом торгівлі на біржових майданчиках. Сертифікація товарів та послуг має бути державною і сталою, максимально наближеною до стандартів зарубіжних країн. Підвищити інтерес малих товаровиробників у цьому контексті можливо створивши умови для надання певних переваг наприклад виробникам сільськогосподарської продукції. Суб'єкт господарювання отримавши можливість вирощувати певні сільськогосподарські культури буде зобов'язаний вести органічне або екологічно чисте землеробство, про що свідчитиме моніторинг з боку уповноважених державних органів. Під час виходу кінцевого продукту на біржовий ринок товаровиробник матиме відповідний

сертифікат, який засвідчуватиме, що ідентифікована продукція повністю відповідає конкретному стандарту чи іншому нормативному документу. В кінцевому результаті такий процес надасть ряд переваг усім сторонам учасникам біржових торгів.

Як відомо на сьогодні товарні біржі дають можливість для купівлі і продажу вже не реальних товарів, а контрактів на їх постачання. На біржах продаються контракти на стандартизовані товари і якщо малі товаровиробники будуть мати можливість стати учасниками біржових торгів, то зможуть укласти ф'ючерсні контракти без ризиків для себе.

ВИСНОВКИ

Зацікавленість малих суб'єктів підприємництва в торгівлі на біржовому ринку буде обумовлена прозорістю, забезпеченням рівних умов та гарантій, мінімізацією ризиків, підвищенням рівня попиту та пропозиції, можливістю укладання всіх видів біржових контрактів.

Формування механізму єдиної державної політики в сфері біржової торгівлі з наданням можливості залучення підприємств усіх форм власності та розмірів, підвищить рівень ринкового саморегулювання, створить сприятливий підприємницький клімат в регіонах, посилить інвестиційну привабливість підприємств, консолідує відносини підприємців з органами місцевого самоврядування та органами державної влади.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_u/osp_u.htm
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/ovpp/ovp_p_2014_u.htm
4. Н. Бех. Особливості розвитку та функціонування малого і середнього бізнесу України / Н. Бех // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1(26). – С. 16-18.